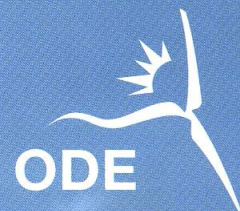

Bode is het ledenmagazine van de
Organisatie voor Duurzame Energie

Handwritten signature

BODE

Nr. 2 - Oktober 2007

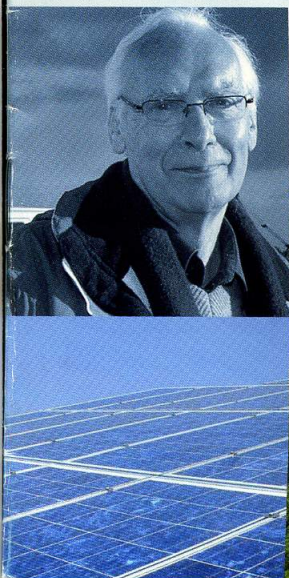
**De trendbreuk:
'Schoon en Zuinig' -**
Pagina 1

**Betreft:
stimuleringsregeling voor
zonnestroom systemen -**
Pagina 3

**Energietransitie: hoe zat
het ook alweer? -**
Pagina 4

**Groen licht voor
windenergie**
Pagina 7

Algemene
Ledenbijeenkomst
ODE op
24 november
zie achterpagina

De trendbreuk: 'Schoon en Zuinig'

In haar nieuwe werkprogramma 'Schoon en Zuinig: Nieuwe energie voor het klimaat', legt het kabinet de lat hoog. Ambitueus, maar haalbaar, aldus een bevlogen en strijdbare Minister Cramer van VROM, die als coördinator voor de uitvoering van het werkprogramma met

zeven ministeries samenwerkt. Met een uitgekende combinatie van energiebesparing, duurzame energie en opslag van CO₂ in de grond moet 30% reductie van de uitstoot van broeikasgassen als CO₂ in 2020 realiseerbaar zijn.

Het nieuwe kabinet Balkenende stelde in haar Coalitieakkoord ambitieuze doelen voor energie- en klimaatbeleid. Gemotiveerd door de ernst van de mondiale klimaatproblematiek, wil Nederland het goede voorbeeld geven. Nederland draagt voor 0.5% bij aan de broeikasgas emissies, dus meer dan een voorbeeld kan Nederland ook niet geven. Maar toch wil het kabinet meer: er moet een wereldwijde klimaatafspraak gemaakt worden, zeg maar een post-Kyoto afspraak, waar nu wel alle belangrijke vervuilende landen aan meedoen.

Het maken van zo'n afspraak is alleen geloofwaardig als Nederland, en de EU, zelf grote stappen durven te zetten. Het kabinet denkt tevens dat het maken van grote stappen in het aanpakken van de klimaatproblematiek zal leiden tot het versterken van de economische positie. Hierin werken overheid en bedrijven al samen, bijvoorbeeld in de Rotterdamse haven, want "een koolstofarme economie is uiteindelijk een succesvolle economie!" staat er in het werkprogramma op pagina 10.

Het doel van 'Schoon en Zuinig'?

- De uitstoot van broeikasgassen, met name CO₂, in 2020 met 30% verminderen vergeleken met 1990.
- Het tempo van energiebesparing de komende jaren verdubbelen van 1% nu naar 2% per jaar.
- Het aandeel duurzame energie in 2020 verhogen van ongeveer 2% nu naar 20% van het totale energiegebruik.

In de figuur is de trendbreuk met het verleden duidelijk te zien. Ze is te realiseren met een "evenwichtige mix van maatregelen, samenwerking en beleidsinstrumenten, gericht op energie-efficiency, duurzame bronnen en schoon fossiel." En kernenergie komt terug op de agenda, maar is "niet nodig voor het halen van de reductiedoelstelling". Er zullen "meters worden gemaakt" en verdergaande innovaties worden

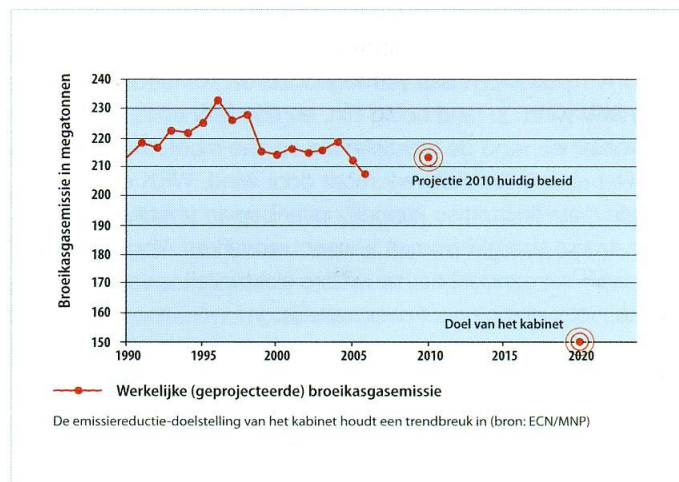
voorbereid. Alles moet uit de kast, met een belangrijke rol voor het midden- en kleinbedrijf. Het huidige kabinet zal de eerste meters maken, en start de voorbereiding voor het vervolg. De volgende kabinetten kunnen dan de voorzetten inkoppen.

ECN en MNP hebben het werkprogramma doorgerekend voor 2011 en 2020, en concluderen dat een forse verhoging van de effecten van energie- en klimaatbeleid (emissiereductie) er zeker in zit, maar dat, afhankelijk van het gehanteerde scenario, rond de helft van de emissiereductie gerealiseerd zal moeten worden via de aankoop van emissierechten in het buitenland. Tevens wordt het aandeel 20% duurzaam niet gehaald (wel een aandeel variërend van 11-17%), mede gezien de onzekerheden met betrekking tot biomassa.

Uitdagingen

Voor grote energiegebruikers zal klimaatbeleid worden gevoerd via het Europese emissiehandelssysteem (ETS); nu valt al 40% van de Nederlandse emissies daar onder. Klimaatdiplomatie is van groot belang om de Europese emissieplafonds zo te verlagen dat EU-breed ook 30% reductie te halen is. Daarnaast zijn de eerste kosten voor emissiereductie, uitgedrukt in Euro's per ton vermeden CO₂, relatief laag. Bij verdergaande maatregelen lopen de kosten sterk op, maar door versnelde innovaties is dit mogelijk beheersbaar.

Jaarlijks zal het kabinet rapporteren over de voortgang van het werkprogramma. Op basis van de verrichte prestaties en de te verwachten verdere ontwikkeling tot 2020 wordt in 2010 bepaald of Nederland op koers ligt. Indien nodig worden dan extra maatregelen doorgevoerd. Er zal dan ook meer duidelijkheid zijn over de plafonds die in het ETS zullen zijn afgesproken.

Maatregelen

Schoon en zuinig neemt als hoeksteen het Europese emissiehandel systeem ETS, waarmee CO₂ uitstoot een prijs krijgt. "Waar mogelijk en relevant zullen normen worden geïntroduceerd voor energie-efficiency, CO₂-uitstoot en duurzaamheid. Nadrukkelijk wordt gesteld dat gefaseerde normstelling innovaties kan uitlokken. Want innovaties zijn hard nodig! Ze leiden tot verlaging van de kosten van nieuwe technologieën, en versterken de concurrentiekracht van innoverende bedrijven." Tijdelijke stimulansen zoals subsidies voor duurzame energie, of fiscale maatregelen zijn tevens noodzakelijk.

Schoon en zuinig gebruikt 7 iconen om de resultaten te schetsen: energieneutrale woning, grote demo schoon fossiel, papierindustrie en chemie, de auto van de toekomst gaat rijden!, de Kas als Energiebron, overige broeikasgassen en koeling, en Rijkshuisvesting als voorbeeld.

In de gebouwde omgeving zal het plan 'Meer met Minder' worden uitgevoerd, en dat zal leiden tot 500.000 gebouwen die in 2011 20-30% energiezuiniger zijn. Daar zullen vanaf 2012 jaarlijks 300.000 gebouwen bij komen. De energieprestatie coëfficiënt (EPC) zal van 0,8 naar 0,6 gaan voor nieuwbouw in 2011, en in 2015 naar 0,4, met als doel een energieneutrale woning in 2020 (icoon 1). In 2011 zullen 100.000 bestaande woningen voorzien zijn van zonneboilers, zonnepanelen, en warmtepompen. Daartoe zal een subsidieregeling gestart worden, zo vroeg mogelijk in 2008, waarin het subsidiebedrag per installatie per jaar zal worden aangepast. Door leereffecten zullen zonneboilers dan over 4 jaar voor de consument kostenefficiënt zijn, warmtepompen over 8 jaar, en zonnepanelen over 10 jaar.

In de energiesector wordt het aandeel duurzaam tussen nu en 2011 verdubbeld, onder andere met alleen maar biomassa dat aan duurzaamheidscriteria voldoet. Het stimuleren van wind op zee en op land, en biomassa zal de komende jaren plaats vinden via de Stimuleringsregeling Duurzame Energie (SDE), de opvolger van de MEP (subsieregeling Milieukwaliteit van de Elektriciteitsproductie). Voor zonnepanelen komt een marktintroductieregeling, al dan niet binnen de SDE.

Het is vooral windenergie dat de groei van het duurzame aandeel in de elektriciteitsproductie mogelijk zal maken. Naast 500 MW nieuw biomassa vermogen, zal de komende vier jaar 2000 MW wind op land nodig zijn, en 450 MW wind op zee. De problemen rond de locatiekeuze op zee moeten zijn opgelost. Het elektriciteitsnetwerk moet door wind, WKK en zonne-energie meer fluctuaties kunnen opvangen en upstream en downstream energiestromen kunnen verwerken. Voor forse uitbouw van het aandeel hernieuwbare elektriciteit is verkorting van het vergunningtraject noodzakelijk.

Kosten

In de begroting van Schoon en Zuinig is voor duurzaam energiebeleid in totaal 1,5 miljard euro beschikbaar in 2008 en dit loopt op tot 1.9 miljard euro in 2011. Ten opzicht van het

Coalitieakkoord is in 2008 sprake van bijna 170 miljoen euro extra, oplopend tot 620 miljoen in 2011. Deze intensivering vindt vooral plaats in energiebesparing in de gebouwde omgeving en de SDE regeling. Volgens een bericht op de VROM website verzwart 'Schoon en Zuinig' de lasten niet, maar verschuift ze: "wie vervuult, gaat meer betalen en wie bespaart, wordt beloond. De komende jaren ondersteunt de overheid burgers bij energiebesparing. Onder andere met een subsidie voor duurzame energie in huis." In 2008 zal het kabinet een aantal belastingmaatregelen nemen: vervuilende auto's worden duurder, energiezuinige goedkoper, via de Belasting van Personenauto's en Motorrijwielen (BPM)), en de belasting op brandstoffen en elektriciteit gaat omhoog.

Wilfried van Sark
Cees Bakker
ODE

Bronnen

- persbericht VROM, <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=32950>
- Werkprogramma Schoon en Zuinig <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=2706&sp=2&dn=7421>
- Beoordeling werkprogramma 'Schoon en zuinig' door Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN) en het Natuur en Milieu Planbureau (NMP). Aangeboden aan de Kamer op 21 september 2007, <http://www.ecn.nl/publicaties/default.aspx?nr=ECN-E-07-067>

Vooruitzicht

Den Haag - 16 september 2020. Het is gelukt: 30% minder broeikasgasemissies, en alle veranderingen in de energiehuishouding die nodig waren om dat doel te realiseren. Dat had heel wat voeten in de aarde. Google-Earth registreert slechts de zichtbare kant, de rest is verscholen onder daken, in bedrijven, onder de grond, in de stallen of onder de motorkap. Maar de zichtbare kant is al interessant genoeg. De blauwe zonnecellen schitteren op aanzienlijk meer daken dan in 2007. Het is te zien dat de zonneceltechnologie een grote vlucht aan het nemen is, en nu ook al rendabel is. Niet dat de zon vaker is gaan schijnen, de klimaatverandering heeft wel meer weersextremen met zich meegebracht, maar niet meer uren zon. De rentabiliteit heeft meer met de sterk verbeterde techniek te maken dan met toegenomen zoninstraling. Wie gericht het Nederlandse oppervlak afzoekt kan wel een paar zonnecelfabrieken vinden die aan het begin van de 21e eeuw aan de wieg van de successen stonden, en die nu tot de belangrijkste spelers op de wereldmarkt behoren.